

[Aase Olesen]

(Beslutningsforslag nr. B 59).

Jeg skal i øvrigt henvide til forslagens tekst og de bemærkninger, der ledsager dette.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 19:

Forespørgsel til kultur- og kommunikationsministeren om, hvordan regeringen vil placere indsatsen for kulturlivet og betalingen heraf i skyggen af landets desperate betalingsituation.

Af Poulsgaard (FP) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 1/12 87).

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 20:

Forespørgsel til industriministeren om, hvad ministeren agter at gøre for at redde dansk værftindustri.

Af Jørgen Tved (FK) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 1/12 87).

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 40:

Forslag til folketingsbeslutning om offentliggørelse af politiske partiers regnskaber.

Af Jørgen Estrup (RV) m.fl.

(Fremsat 11/11 87).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Beslutningsforslag nr. B 40 om offentliggø-

relse af politiske partiers regnskaber behandlede vi også i sidste folketingsssamling. Jeg gav dengang udtryk for, at regeringen principielt er positivt indstillet over for forslaget, og det vil jeg gerne gentage er regeringens indstilling.

I sidste folketingsssamling blev beslutningsforslaget imidlertid fremsat sammen med et andet beslutningsforslag, der drejede sig om bidrag til politiske partier, og det gik ud på at hindre muligheden for tvangsbidrag. Der var også god grund til at fremsætte de to beslutningsforslag sammen. De vedrører jo forskellige aspekter af samme problemstilling, nemlig finansieringen af de politiske partiers arbejde.

Derfor står jeg helt uforstående over for, at Det Radikale Venstre nu, hvor det ene forslag fremsættes, ikke tager det andet med. Det er alene et spørgsmål om offentliggørelse af partiernes regnskaber, man nu stiller forslag om. Det svarer næsten til det uheldige i, hvis en minister kun fremsætter halvdelen af et bestemt lovforslag og oplyser, at anden halvdel kommer på et senere tidspunkt.

Jeg synes, at fremgangsmåden er blevet ekstra uforståelig på grund af bemærkninger, der er fremsat om disse spørgsmål i mellemtiden. Jeg har med tilfredshed noteret mig, at Socialdemokratiets formand, hr. Svend Auken, i sin tale på LO's kongres for nylig sagde, at det bør være en frivillig sag, om medlemmerne af en faglig organisation ønsker at yde økonomisk bidrag til et bestemt politisk parti.

Det forekommer mig ikke mindst på baggrund af denne imødekommenhed – sådan opfatter jeg det – fra hr. Svend Aukens side besynderligt, at forslagsstillerne ikke tillige har genfremsat beslutningsforslaget om bidrag til politiske partier. Dette beslutningsforslags hovedsigt var jo netop at sikre, at ingen tvinges til at yde økonomisk støtte til bestemte politiske partier.

Som bekendt udtrykte jeg på regeringens vegne under førstebehandlingen af beslutningsforslaget i januar en positiv indstilling over for principperne i begge forslag. Jeg finder derfor også i denne sammenhæng grund til at afvise bemærkningerne fra forslagsstillerne om, at regeringen har forsøgt at forhale behandlingen af beslutningsforslagene. Justitsministeriet har tværtimod besvaret alle spørgsmål fra Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg så hurtigt som muligt. Ved besvarelsen af flere

[Justitsministeren]

af spørgsmålene var det nødvendigt at indhente oplysninger fra udlandet, og det måtte jo føre til, at det kunne vare lidt længere med nogle besvarelser.

Jeg kan i den forbindelse ikke lade være med at undre mig lidt over, hvorfor der, når forslagsstillerne ønskede vor bistand, skulle gå fire måneder fra førstebehandlingen, inden jeg blev kaldt i samråd den 14. maj i år. Det havde dog været naturligt, hvis der ønskedes bistand med udformningen af reglerne, at dette samråd havde fundet sted noget før.

Men lad mig gentage: Vi kan fortsat støtte, at der sikres en større offentlighed omkring partiernes økonomiske forhold. Jeg understreger imidlertid, at det er vor opfattelse, at der er en sådan sammenhæng mellem dette spørgsmål og spørgsmålet om økonomisk støtte til partierne, at vi ønsker en samlet behandling af de to forslag.

I overensstemmelse med de synspunkter, jeg fremsatte under den sidste behandling af beslutningsforslaget, skal jeg derudover fremhæve, at det er meget betænkeligt med et fuldstændigt forbud mod anonyme bidrag fra privatpersoner. Anonyme bidrag er almindeligt accepteret i mange andre sammenhænge, og et forbud mod anonyme bidrag til politiske partier harmonerer dårligt med de bestræbelser, vi her i Folketinget ellers udfolder for at beskytte oplysninger om borgernes politiske forhold. Det er som bekendt i øvrigt en menneskeret frit at have bestemte politiske anskuelser og sympatier og at fremme sådanne synspunkter uden at gøre offentligheden delagtig i det.

Dette og andre problemer må vi naturligvis drøfte nærmere under de kommende forhandlinger. Viser forhandlingerne, at det er muligt at opnå enighed mellem Folketingets partier – vi lægger vægt på, vi stiler efter bred enighed – om et fornuftigt og hensigtsmæssigt resultat både med hensyn til offentliggørelse af politiske partiers regnskaber og bidrag til politiske partier, vil jeg være indstillet på at udarbejde lovforslag herom så hurtigt, det lader sig gøre. Det forudsætter dog også, at der under drøftelserne kan opnås en tilstrækkelig afklaring af de mere teknisk prægede spørgsmål, som Justitsministeriet pegede på under den sidste behandling af forslagene.

Frank Jensen (S):

Det er jo ikke første gang, Folketinget behandler et beslutningsforslag om offentliggørelse af politiske partiers regnskaber, og det er heller ikke første gang, forslagsstilleren er Det Radikale Venstre.

Det forslag, vi i dag behandler, er stort set uændret i forhold til det forslag, Det Radikale Venstre fremsatte den 19. november 1986.

Ved førstebehandlingen her i salen den 22. februar 1987 udtrykte den daværende socialdemokratiske ordfører den klare holdning, at Socialdemokratiet opfatter fuld offentliggørelse og offentlighed omkring partiernes regnskaber som en demokratisk pligt. Hemmelighedskræmmeri om, hvilke organisationer, foreninger og enkeltpersoner der giver store tilskud til de politiske partier, er med til at skabe en forståelig mytedannelse og kritik hos befolkningen af den lukkethed, hvormed nogle partier omgås deres økonomiske tilskud og regnskaber.

I Socialdemokratiet ser vi offentlighed omkring partiregnskaber som en helt naturlig ting. Vi har aldrig tilbageholdt oplysninger om, hvilke organisationer og foreninger der giver støtte til Socialdemokratiet, og der er ingen af vores bidragydere, der er kede af at træde offentligt frem, tværtimod, de er stolte af det.

Indførelse af krav om offentlighed omkring regnskaber begrundes yderligere af, at det offentlige nu selv bidrager økonomisk til det store arbejde, som partiorganisationerne udfører for virkeliggørelse af den demokratiske proces i samfundet.

Den nervøsitet, der specielt har været hos Det konservative Folkeparti, for at offentlighed skulle rokke ved partimedlemmernes anonymitet, er helt ubegrundet. Der er ikke og må aldrig blive stillet krav om offentlig adgang til medlemskartotekerne hos de politiske partier. Men det er klart, at regnskaberne skal indeholde en specifikation, der viser fordelingen på grupper af bidragydere, og at særlig store bidragydere skal kunne identificeres. Grænsen på de 20.000 kr. skal nok diskuteres nærmere inden den kommende udvalgsbehandling.

I forlængelse af Socialdemokratiets grundholdning til dette spørgsmål har det været helt naturligt for os, at offentliggørelse skulle ske ad frivillighedens vej. Den samme holdning har flertallet her i salen tidligere givet tilslutning til

[Frank Jensen]

Det er blevet sagt i de seneste 3-4 år, men der er stadig ikke sket noget afgørende i denne sag. Det seneste mytedannende eksempel på, hvad lukkethed omkring partiregnskaber kan føre til, understreger, at det ikke længere er nok blot at tale om frivillighed. Vi skal skarpt opfordre til, at de partier, som har givet tilslutning til denne holdning, lever op til deres egne udtalelser.

Socialdemokratiet kan således tilslutte sig forslagens principper om offentliggørelse af politiske partiers regnskaber, og vi ser frem til en grundig og positiv udvalgsbehandling.

Kent Kirk (KF):

Jeg må rette en misforståelse i hr. Frank Jensens tale: Der er absolut ingen nervøsitet hos De Konservative i den her sag. Men som justitsministeren var inde på, finder vi, at der er et meget nært forhold imellem offentliggørelse af regnskaberne og det, der hedder tvungne bidrag. Derfor må vi beklage, at Det Radikale Venstre ikke i den her forbindelse har genfremsat deres forslag vedrørende tvungne bidrag til politiske partier. Det er ud fra den betragtning, at vi tror, der er en meget stor del af den danske befolkning, der virkelig føler, det er forkert, at man kan komme til at give økonomisk støtte til et parti, som man absolut ikke har nogen sympati for. Derfor er det helt klart, at vi under det kommende udvalgsarbejde vil være meget opmærksom på den side af sagen.

Selv om der i det foreliggende beslutningsforslag findes flere fornuftige argumenter, må jeg sige, at Det Konservative Folkeparti ikke kan støtte beslutningsforslaget i dets fulde ordlyd. Det er der flere årsager til.

Det fremgår af bemærkningerne til beslutningsforslaget, at der i regnskaberne skal ske en identifikation af de personer og virksomheder, som har ydet større bidrag til et parti. Jeg finder det principielt meget betænkeligt, at en bidragsyder med navns nævnelse skal udstilles for offentligheden, alene fordi denne har ydet et politisk parti økonomisk støtte. En sådan regel vil betyde, at offentligheden får indblik i den pågældendes politiske tilhørsforhold.

I vores folketingsgruppe anser vi det for at være en helt privat sag, hvorvidt man ønsker at støtte et politisk parti ved at yde økonomiske bidrag.

Hertil kommer så, at jeg i høj grad tvivler på, at det vil være muligt i praksis at kontrollere en regel om, at bidrag skal kunne identificeres. Hvordan skulle partierne f.eks. kunne sikre sig, at det er det rigtige navn, der opgives ved indbetalinger af bidrag? Og hvordan skal man forholde sig med anonyme bidrag? Skal sådanne bidrag tilfalde statskassen?

Det er altså ikke så ligetil at administrere regler vedrørende offentliggørelse af partiregnskaberne.

Ifølge beslutningsforslaget skal det af partiregnskaberne fremgå, hvor store bidrag der er ydet af forskellige grupper af bidragsydere. Det vil uden tvivl give anledning til omgæelser. Man må være opmærksom på, at bidragsydere i stedet for at indbetale en given sum penge til et parti kunne indbetale beløbet til en fond eller en forening, som igen havde til formål at videreformidle indbetalingen. I sådanne tilfælde vil det af partiets regnskab alene fremgå, at det er den pågældende forening eller fond, der står som bidragsyder.

Beslutningsforslaget vil også give anledning til afgrænsningsproblemer med hensyn til, hvornår der foreligger støtte til et bestemt politisk parti. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor faglige organisationers medlemsblade udtaler støtte til et bestemt politisk parti. Det kan også ske ved, at faglige organisationer gennemfører en massiv kampagne - ikke som støtte til et bestemt parti, men imod et bestemt parti. Jeg tror, de fleste af os, der er til stede her, husker Hardy Hansens 180 mio. kr., der skulle bruges til at vælte firkløverregeringen. Det var ikke støtte til et bestemt parti, men det var støtte imod nogle bestemte partier.

Beslutningsforslaget anviser ikke nogen løsning på, hvordan disse problemer skal tackles. Det giver heller ikke noget svar på, hvordan man skal behandle tilfælde, hvor der ikke er tale om direkte økonomisk støtte til et bestemt politisk parti, men hvor støtten ydes på anden måde, f.eks. ved støtte til udgivelse af partipolitiske aviser såsom Det Fri Aktuelt.

Indirekte støtte kan også ske ved, at en organisation køber sig bestemmende indflydelse på lokalradio- og lokal-tv-stationer. Det har vi set meget af i de seneste år. Fagbevægelsen giver i stigende omfang økonomisk støtte til de forskellige lokalradio- og lokal-tv-stationer.

[Kent Kirk]

Men hvad nu, hvis disse lokalradio- og lokal-tv-stationer på den ene eller anden måde agiterer for bestemte politiske standpunkter og tager afstand fra andre partiers standpunkter? Hvordan skal vi behandle det? Er det økonomisk støtte til et politisk parti?

Hvis en regulering også skal omfatte bidrag til aviser og fagblade, får man et meget klart afgrænsningsproblem. Ydes bidraget, fordi den faglige organisations kompetente organer finder, at den pågældende avis er bedre end andre til at fremme de synspunkter, som foreningen ud fra sine medlemmers interesser ønsker at fremme? Eller ydes bidraget for at styrke et givet politisk parti?

Fra konservativ side vil jeg gerne give udtryk til sympati for principperne i beslutningsforslaget, men der er grund til at gøre opmærksom på, at en effektiv lovgivning, som lever op til intentionerne i beslutningsforslaget, vil være meget kompliceret og forbundet med mange problemer.

Vi er i Det Konservative Folkeparti parate til at gå ind i udvalgsarbejdet. Vi vil koncentrere os meget om den del af de politiske partiers regnskaber, som har at gøre med udgiftssiden. Men det afgørende er altså, at vi får opklaret alle de grænsetilfælde, jeg har nævnt i mit indlæg.

Aage Frandsen (SF):

I de knap 30 år, Socialistisk Folkeparti har eksisteret, har vi været i stand til at offentliggøre vores regnskaber hvert år. Vi har været i stand til efter hvert valg at offentliggøre vores regnskaber over for pressen. Vi har aldrig haft problemer med at finde ud af, hvad det er for nogle tal, vi skal fortælle pressen, når vi skal offentliggøre vores regnskaber.

Derfor tror jeg også nok, at det må være muligt for andre partier at finde ud af, hvordan de kan offentliggøre deres regnskaber. Vi kan i hvert tilfælde godt hjælpe til ved at fortælle, hvordan vi gør det, og vi har om sagt aldrig haft problemer. Derfor mener jeg, at hvis man har en positiv holdning til den tankegang, som ligger i Det Radikale Venstres forslag, så er der også mulighed for at vise en vej, hvis viljen er der. Men hvis ikke viljen er der, så kan man selvfølgelig godt finde på en række komplicerede ting, som gør, at det nu også er svært. Men som sagt: vi har altså været i stand til det i snart 30 år.

Det, der har gjort behovet for et sådant lovgivningsarbejde større, er, at partierne i dag får statspenge. Det gør, at man må sige, at nu er det ikke bare et privat anliggende, når partierne også vil modtage offentlige penge.

Det næste, der har gjort behovet større, er den sidste valgkamp, som man må sige har efterladt nogle ting i befolkningens opfattelse af, hvad politiske partier bruger deres penge til, hvor de får dem fra, som kan være med til at skabe myter.

Derfor synes jeg, at alle partier, ikke mindst de partier, som har været udsat for anklager under sidste valgkamp, må være interesseret i den størst mulige offentlighed. Vi andre, som ikke har været udsat for tilsvarende, vil gerne bidrage til, at vi får den størst mulige offentlighed, sådan at disse anklager kan vise sig at være ubegrundede.

Man må også spørge sig selv, hvorfor det er så svært i Danmark, når det kan lade sig gøre i andre lande. Lande, vi normalt sammenligner os med, har været i stand til at lave en lovgivning, som giver en form for offentlighed omkring partiernes regnskaber.

Derfor er Socialistisk Folkepartis opfattelse i det her spørgsmål nøjagtig den samme, som den har været tidligere. Måske vil jeg endda sige: Hvis det er muligt, så er vi endnu mere positivt indstillet, end vi var ved behandlingen sidste gang Det Radikale Venstre fremsatte et forslag. Derfor er vi meget positive over for, at der laves noget på det her område, og hvis det viser sig, at der er nogle tekniske vanskeligheder, som gør, at noget af det, som er formuleret i Det Radikale Venstres beslutningsforslag, ikke kan lade sig gøre, så kan vi jo nok finde ud af det på anden måde.

Under alle omstændigheder en meget positiv og varm tilslutning til principperne i forslaget.

Bjørn Elmquist (V):

På mit parti, Venstres vegne vil jeg gerne udtrykke sympati for det radikale beslutningsforslag.

Som det er præsenteret her, kunne det se ud, som om valget mellem åbenhed og lukkethed ikke er svært i et demokrati, og det kan jeg da være helt enig i. Ofte måler man graden af demokrati på graden af åbenhed. Ordet »hemmelighedskræmmeri«, som et par ordførere har brugt heroppe fra talerstolen, indicerer tværtimod ofte mangel på demokrati.

[Bjørn Elmquist]

Men nu skal vi selvfølgelig være forsigtige med ordene, dem kan man spille med. Hvis nu jeg byttede lidt om på ordene og i stedet for »hemmelighedskræmmeri« eller »lukkethed« talte om »beskyttelse af den individuelle frihed«, »beskyttelse af privatlivets fred« og, som justitsministeren sagde, »behovet for, at borgeren kan have sin politiske holdning, uden at den bliver offentliggjort«, bliver det straks lidt sværere.

Det fører mig over til de overvejelser, de bekymringer, vi i mit parti kan have omkring en ordning som denne. Den principielle sympati, jeg startede med at tale om, ledsages nemlig af nogle overvejelser og nogle bekymringer.

Der er nogle af de foregående talere, der har været inde på de afvejningsproblemer, der vil opstå. I bemærkningerne til forslaget er forslagsstillerne inde på nogle af dem og anfører bl.a. beløbsgrænserne. Man kunne da godt forestille sig, at en beløbsgrænse på 20.000 kr., 25.000 kr. eller, hvad det nu kan være, specielt i den lokale valgkamp og i det lokale samfund kunne klare de her vanskeligheder, for derved ville skomageren nede på hjørnet eller købmanden på hovedgaden godt kunne støtte en af de lokale kandidater efter eget valg, uden at det nødvendigvis skulle blæses ud for hele samfundet.

Men beløbsgrænserne åbner op for en række omgælsmuligheder. Hvis nu det er en magtfuld organisation med mange medlemmer, kan man i stedet for at give et centralt tilskud dele det ud på 1.000 medlemmer eller 10.000 medlemmer, og så kommer det lige under beløbsgrænsen. Det er måske noget, vi kan finde en løsning på. Det tør jeg ikke sige.

Der er en anden bemærkning i beslutningsforslaget, jeg også godt vil trække frem. Man taler om »lån og gaver i form af naturalier og tjenesteydelser«. Det lukker på ny op for en lang række problemer. Jeg tror, det var hr. Kent Kirk fra De Konservative, der var inde på det ved at tale om det, man gør i en række lokalradioer, det, man gør på faglige blade eller andre publikationer. Det vil være meget, meget svært at afgrænse »naturalier«.

De afgrænsnings- og definitionsproblemer, vi kommer ud for her, og konfliktsituationer mellem demokratiske principper som åbenhed på den ene side og kravet om beskyttelse af privatlivets fred, er vi ikke ude for i det, som ju-

stitsministeren efterlyste som den anden halvdel af forslagene. Derfor skal jeg også have understreget på mit partis vegne, at dér, hvor vi ser det rigtig store problem – dermed være ikke sagt, at dette ikke er noget problem – er det, vi kalder »tvangsbidraget«. Vi vil også meget gerne efterlyse den anden halvdel af forslagene.

Dér har vi ikke den samme konfliktsituation, fordi dér handler det om en ganske enkel og forståelig situation, nemlig at det, om man kan beholde eller finde et arbejde, afhænger af, om man er medlem af en organisation, hvor man via sit kontingent tvinges til at give bidrag til partier, som man måske ikke sympatiserer med. Det mener vi virkelig er et demokratisk problem af dimensioner.

Jeg hørte SF's ordfører, hr. Aage Frandsen, tale om, at man i andre lande har fundet løsninger, og det er jo korrekt, men jeg hæftede mig også ved, at hr. Aage Frandsen lagde op til en form for offentliggørelse.

Vi skal nok være klar over, hvad det er for vanskeligheder, vi er oppe imod, at vi her rækker efter stjernerne, og det kan være svært at nå dem en gang imellem.

Bollmann (CD):

Også i CD har vi undret os over, at vi kun får det ene af de to forslag, vi behandlede sidst. Jeg synes, der allerede nu er rejst så mange problemer omkring gennemførelsen af det, De Radikale har foreslået, og det behøver jeg såmænd ikke at gentage.

Jeg er meget enig i, hvad hr. Kent Kirk og hvad hr. Bjørn Elmquist har sagt, så jeg vil nøjes med at henvise til, hvad jeg sagde ved sidste behandling. Det er klart, vi vil gerne være med til at diskutere det i sammenhæng, men støtte forslaget, som det ligger nu, kan vi heller ikke denne gang.

Dohrmann (FP):

Vi har jo efterhånden mange gange diskuteret spørgsmålet om offentliggørelse af partiernes regnskaber, og hver eneste gang har vi hørt en masse sympatitilkendegivelser, men forslaget er aldrig blevet gennemført. Jeg hørte også, at justitsministeren nu sagde, at han sandelig vil være meget, meget velvillig indstillet osv. Men det er lige så klart, det ved vi alle sammen, at først og fremmest Det Konservative Folkeparti bekæmper med næb og kløer, at forslaget nogen sinde bliver en realitet.

[Dohrmann]

På en måde synes Fremskridtspartiet, det er meget prisværdigt, at Det Radikale Venstre, på samme måde som Fremskridtspartiet i øvrigt har gjort, fremsætter forslaget, men jeg vil godt sætte et stort spørgsmålstegn ved hjertet hos De Radikale. Sandheden om Det Radikale Venstre og deres position her i Folketinget er, at uanset hvad de ønsker gennemført og virkelig kæmper for, har de en mulighed for at få det tvunget igennem.

Når man tager beslutningsforslaget og konstaterer, at det er formuleret således, at Folketinget opfordrer regeringen til i foråret 1988 at fremsætte et lovforslag, så ved vi jo alle sammen, at et forslag, der bliver fremsat i foråret 1988, ikke kan nå at komme til første behandling. Så rejser Folketinget hjem på sommerferie, og dermed ryger lovforslaget direkte i syltekrukken. Det vil man dække sig ind under på det tidspunkt, hvis altså beslutningsforslaget skulle blive vedtaget.

Derfor spørger jeg mig selv, selv om jeg håber, at det ikke forholder sig sådan: Ønsker Det Radikale Venstre virkelig forslaget vedtaget? For så mener jeg, at mulighederne for at få det trumfet igennem er til stede. Vi har hørt Socialdemokraterne udtale sig sympatisk om det. Vi har også hørt SF. Vi støtter forslaget fuldt ud og har gjort det gennem alle årene. Så lad os nu få det vedtaget.

Det er det rene pjat, man står og siger, at det er så og så kompliceret. Privatpersoner og virksomheder dynger man byrder over på, man gennemfører den ene ting mere restriktivt end den anden. Det har man overhovedet ingen betæneligheder ved. Men at sådan noget som offentliggørelse af partiernes regnskaber skulle være så kompliceret, at det ikke kan lade sig gøre, er noget vrøvl, og det ved de, der står og siger det, men noget skal de selvfølgelig sige.

Når man i øvrigt står og udtrykker sympati for forslaget, ved vi jo godt, at det kun er, fordi man ved, at offentligheden er ret interesseret i denne sag. Man forstår ikke, at de politiske partier faktisk efterhånden er de eneste, man ikke kan forlange et offentliggjort regnskab af, og selvfølgelig kan partierne også uden nogen som helst problemer aflægge et regnskab, som bliver offentliggjort. Det er faktisk bare at dække sig selv ind.

Jeg ved udmærket godt, at nogle af de partier, der modtager økonomisk bidrag, ikke bry-

der sig om at få det frem i offentligheden. Men som den socialdemokratiske ordfører sagde: Hvis man giver bidrag til et politisk parti, er det da ikke noget, man skal gå og skamme sig over. Hvis man går og skammer sig over det og ikke tør få det offentliggjort, er der noget galt. Så derfor frem med tallene! Jeg skal opfordre De Radikale til at lægge pres på Folketingets partier, så vi kan få det vedtaget.

Det, der gør forslaget mere aktuelt end nogen sinde, er, som SF's ordfører sagde, at der nu er kommet noget helt nyt ind i billedet, nemlig de beløb, som skatteyderne tvinges til at betale til de politiske partier. Siden Folketinget har gennemført det, har vi fået en helt anden situation, for nu er det ikke under nogen omstændigheder egne penge, man taler om, nu er det skatteydernes penge, og selvfølgelig skal det frem i lyset, hvordan der bliver jongleret med dem.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg vil gerne rette en misforståelse i det, som hr. Dohrmann sagde. Hr. Dohrmann sagde, at De Konservative bekæmper, at forslaget bliver en realitet. Hvis hr. Dohrmann tror det, kan han ikke have hørt min tale. Nu kan jeg jo ikke gentage den i sin fulde ordlyd, men jeg vil gerne spørge hr. Dohrmann, om han ikke er enig med mig i, at det, vi taler om, ikke bare skal være et regnskab, men skal være et fuldt dækkende regnskab, og at det også skal omfattet den indirekte støtte, der gives til de forskellige partier.

Jeg nævnte i min tale en række eksempler på det, nemlig f.eks. at fagbevægelsen i øjeblikket giver en massiv støtte til lokalradio og lokal-tv, som på den ene eller anden måde bruges i den politiske agitation, at man giver støtte til aviser og fagblade, som også bruges i den daglige politiske agitation, og at SiD med Hardy Hansen i spidsen satte 180 mio. kr. af, ikke til at støtte et parti, men til at prøve på at fratage nogle partier politisk indflydelse. Derfor vil jeg altså spørge, om ikke hr. Dohrmann er enig med mig i, at det bør være et fuldt dækkende regnskab, vi taler om.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg vil gerne spørge regeringspartiernes ordførere i særdeleshed Venstres ordfører, hvorfor

[Pia Kjærsgaard]

man ikke fuldt ud kan tilslutte sig dette forslag, når man for nogen tid siden havde så travlt med at kræve, at Rigsrevisionen skulle se på regnskaberne i Dansk folke-ferie – noget, jeg i øvrigt er helt enig med Venstre og de øvrige borgerlige regeringspartier i. Hvorfor laver man den forskelsbehandling? Dette her er jo i realiteten nøjagtigt det samme.

Det, man ønsker med dette forslag, er at se, hvem der egentlig styrer de politiske partier her i Danmark. Jeg tror ikke, vi skal gå så højt op i de små bidrag fra enkelte private, for det er ikke det, det drejer sig om. Det er de store organisationer, der støtter de politiske partier, som f.eks. Landbrugsrådets organisationer, Dansk Arbejdsgiverforening osv., for slet ikke at tale om LO.

Når man har været så ivrig med hensyn til en revidering af Dansk folke-feries regnskaber, synes jeg også, at man bør gå fuldt og helt ind for dette forslag, men jeg er selvfølgelig helt enig i, at Dansk folke-feries regnskaber også skal revideres og ses grundigt efter i sømmene. Det er ikke dér, uenigheden ligger, men der må bare være lighed.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg er helt enig med hr. Kent Kirk. I særdeleshed når det drejer sig om a-kassemidler, skulle det simpelt hen forbydes, at man kunne tvinge folk til overhovedet at betale – ingen tvivl om den ting. Så når jeg taler om dobbeltmoral, så mener jeg sandelig også, at Socialdemokratiet er i besiddelse af en sådan.

Men det, jeg angreb, var hr. Kent Kirks påstand om, hvor kompliceret dette her var. Når man sammenligner med, hvad man i øvrigt pålægger både privatpersoner og virksomheder at udfærdige af regnskaber osv., synes jeg ikke, at et partiregnskab fortjener at blive betegnet som noget så kompliceret, som hr. Kent Kirk gav udtryk for.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg ved ikke, om jeg kan erklære mig enig med fru Pia Kjærsgaard i, at der skal være fuld analogi mellem dette her og Feriefonden, for Feriefonden drejer sig jo om offentlige midler, og det er først og fremmest dér, vi mener at skoen har trykket.

Jeg gav jo i min ordførertale udtryk for en principiel tilslutning til åbenhed på dette område, men problemet er, at vi kommer i konflikt med en anden borgerrettighed eller menneskerettighed, om man vil, nemlig retten til at have sit privatliv i fred og retten til at have sine politiske meninger og sin politiske sympati beskyttet, og her kommer vi ind i vanskeligheder.

Det kunne måske løses ved det, som fru Pia Kjærsgaard siger, at der kun skulle foreligge regnskab, hvis det drejede sig om meget store beløb, det vil sige det, der kom fra organisationerne. Jamen i så fald ville vi ryge ind i den omgælsesrisiko, jeg også var inde på. Hvis vi sætter en beløbsgrænse på f.eks. 20.000–25.000–30.000 kr. risikerer vi, at organisationer og folk, der repræsenterer disse organisationer, på en eller anden måde individuelt kommer til at yde et beløb lige op til beløbsgrænsen, og så skal deres navne jo ikke sættes på.

Jeg er godt klar over, at Det Radikale Venstre har en sætning med i deres bemærkninger om, at man må kun yde i eget navn, men der kunne jo så ske omgæelser, og sikke nogle regnskaber og sikken en efterforskning, måske ofte med politimæssig og retternes bistand, vi skal have for at få has på hele det problem.

Jeg har dermed ikke afvist forslaget, men jeg har peget på nogle af de vanskeligheder, der er ved det.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg ved godt, at man har meget travlt med at gøre tingene mere vanskelige, end de i virkeligheden er, når man er borgerlig. Men jeg vil bare advare imod, at man anbringer dette forslag i syltekrukken, ligesom man gjorde under den forrige folketingssamling.

Nu har Det Radikale Venstre jo været så smart, at de har nøjedes med at fremsætte det ene forslag, og det synes jeg er en ualmindelig god idé, for der er rent faktisk flertal for dette forslag. Derfor vil jeg bede Venstres og de øvrige regeringspartiers medlemmer om, at vi får sagen hurtigst muligt igennem udvalget, så det kan komme ned i folketingsalen til anden og sidste behandling i stedet for at begynde med den dobbeltmoral, som hr. Bjørn Elmquist giver udtryk for.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg må afvise beskyldningen om at have bragt noget i en syltekrug: det har vi i hvert fald ikke deltaget i. Vi vil meget gerne have dette forslag viderebehandlet, men vi må også have det udformet sådan, at det, den dag det er lov, ikke har alle disse tekniske problemer og omgælsmuligheder.

Glønborg (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan i nogen grad tilsluttes sig Det Radikale Venstres forslag om offentlighed i partiregnskaber.

Vi er enige i, at det ikke er hensigtsmæssigt, at særinteresser kan købe indflydelse ved at sponsorere en folketingskandidat eller et parti. Denne form for støtte til enkelte politikere eller til partier kan godt komme i strid med en demokratiopfattelse, hvor det er holdninger og åben strid om disse og ikke sponsorens pengepung, som er afgørende for, hvem der bliver valgt, og hvad der bliver ment.

Men forslaget rummer problemer, og jeg er bange for, at den enighed, som fru Pia Kjærsgaard mener at konstatere, vil være svær at finde i praksis, for vi er nok enige om nogle principper, men jeg tror slet ikke, vi er enige om, på hvilken måde disse principper skal udmøntes i et praktisk forslag. Derfor er vi simpelt hen nødt til at arbejde, nødt til at diskutere, og det at arbejde med en sag kalder jeg ikke at putte den i en syltekrug.

Der er ingen partier, som kan undvære opbakning fra vælgere, og det gælder naturligvis også på det økonomiske område. På den anden side har vælgere krav på ikke at komme i offentlighedens søgelys på grund af en mindre støtte til et parti.

Hvis det er betydelige beløb, der gives i støtte, kan der naturligvis være mistanke om, at enkeltpolitikere vil lade sig købe. Men lige så snart jeg har sagt »betydelige beløb«, skylder jeg næsten at give en definition af, hvad der er »betydelige beløb«, og i den forbindelse kan jeg godt sige ligeud, at 100.000 kr. ville betyde fantastisk meget i Kristeligt Folkepartis valg-budget, mens jeg ville tro, at Socialdemokratiet og De Konservative ikke lægger nogen særlig vægt på et beløb af den størrelsesorden. Hermed være ikke antydning, at vi skulle være lettere at købe end andre, men at det at fastsætte en be-

løbsgrænse nok i praksis vil vise sig at være umuligt. Jeg er altså meget skeptisk over for muligheden for at få fastsat en beløbsgrænse; vi må fastlægge nogle principper.

Jeg er enig i, at vi nok er nødt til at gøre forskel på personbidrag og organisationsbidrag. Vi skal have en vis form for offentlighed i regnskaberne, og jeg synes egentlig ikke, det er nogen dårlig tanke, De Radikale er inde på her, nemlig at man kan opgive i grupper og sige: så meget er fra privatpersoner, så meget er fra virksomheder, og så meget er fra organisationer. I øvrigt mener jeg, det må være rigtigt at forlange, at organisationsbidrag er forsynet med organisationens navn. For den vil det nemlig ikke være så nemt at omgå en eventuel beløbsgrænse, som det ville være for privatpersoner, der jo bare kan lade mutter og fatter og hver af ungerne levere hver sit bidrag.

Som justitsministeren og flere ordførere har været inde på, synes vi, at begrebet tvangsbidrag fra organisationer, som man i praksis er tvunget til at være medlem af, skulle have været inde i billedet her.

Derimod må jeg erklære mig helt uenig med hr. Dohrmann, som mener, at der foreligger en ny situation på grund af den vedtagne offentlige støtte til partierne. Jeg kan ikke se, at offentlige bidrag til et stykke partiarbejde, som er bestemt af alt andet end partiets politik og simpelt hen er bestemt efter, hvilken støtte vælgerne har givet dertil, har noget som helst med den foreliggende sag at gøre.

Preben Møller Hansen (FK):

Det er en udbredt opfattelse i store kredse af offentligheden, at de politiske partier mere eller mindre er forbyderorganisationer. Der er ikke i befolkningen den store tillid til de politiske partier, der burde være. Skønt de politiske partiers repræsentanter efter bedste evne forsøger at administrere den tillid, de har fået, er der desuagtet i befolkningen en lede ved de politiske partier.

Spørgsmålet er unægtelig: Hvordan kan det egentlig være, at udviklingen går den vej? Det er såre enkelt at forstå, hvis man bevæger sig blandt den del af befolkningen, der ikke er medlem af noget politisk parti. Først oplever de, at den tilstand, de lever i, bliver forværret for hver dag, der går, og dernæst oplever de, at man i dette Folketing gennemfører en lovgiv-

[Preben Møller Hansen]

ning, der indebærer, at man tapper skatteborgerne for 32 mio. kr. om året til politisk virksomhed. Det er klart, at der ikke er nogen harmoni set ud fra et almindeligt menneskes synspunkt, når man siger, at der ikke er råd til dette eller hint, samtidig med at man i dette Folketing kan bevilge sig selv 32 mio. kr. om året – penge, man tager direkte fra skatteborgernes lommer.

Noget andet, som også spiller en rolle, er den lønagtighed, som mange politiske partiers repræsentanter står model til. I bemærkningerne til forslaget er ved navns nævnelse omtalt en af Det Konservative Folkepartis repræsentanter, nemlig fru Pernille Sams. Fru Pernille Sams har fyldt offentligheden med løgn. Det er blevet afsløret, at hun har modtaget penge af en byggematador, og hun er blevet placeret netop i boligudvalget. Det er klart, at den almindelige borger tænker: Hvad er det egentlig, der foregår? Og det er ikke unaturligt, at mange mennesker anser de politiske partier for at være mindre hæderlige.

Derfor er det vigtigt, at vi som repræsentanter for de politiske partier gør vort til, at denne mistillid fjernes, og det kan vi bl.a. gøre ved at åbne vore regnskaber. Hvorfor skal man skjule, hvad partierne får ind af indkomster i form af kontingenter, bidrag eller andet? Det er fuldkommen vanvittigt, at vi vil lægge låg på de politiske partiers regnskaber. Det, det drejer sig om, er selvfølgelig, at vi åbner for det, således at alle kan få adgang til at se, hvad det egentlig er, der foregår.

På mit partis årsmøde inviterer vi pressen, fordi vi mener, at alle skal have adgang, og vi fremlægger vores regnskaber åbent for pressen. Der er ikke noget med, at vi lukker mødet, fordi vi skal behandle vores regnskaber. Vi mener, det må være rimeligt og rigtigt, at man offentliggør sine regnskaber.

Der er også andre årsager. Det er bl.a. den mistænkeliggørelse, der sker i pressen. Vi har igennem en lang periode – formentlig de sidste 50-60 år – hørt noget om, at Danmarks Kommunistiske Parti modtager Moskvaguld. Jeg har været medlem af dette parti i mangfoldige år, og jeg ved, at de ikke får 5 flade ører, men alligevel har man ladet den påstand cykle uafbrudt, således at befolkningen får det indtryk, at det er noget, der foregår. Det er uheldigt, at man gør sådan noget.

Men dette ikke alene at få gjort regnskaberne åbne, men også få dem revideret kræver naturligvis, at myndighederne laver et sekretariat, der kan revidere regnskaberne og gennemgå bilag eller andet, for skal det være åbent, skal det være åbent ud i den yderste detalje, således at alle kan se, hvad det egentlig er, der er foregået, og det skal man være opmærksom på indgår i debatten i udvalget, hvor vi jo desværre ikke har indflydelse eller sæde.

Det er rigtigt, som det blev sagt af regeringspartierne repræsentanter, at man sagtens kan lade tilflyde partierne penge, uden at det kommer frem for offentligheden. Jeg har f.eks. i min periode oplevet en mand, der kom med en papkasse med ½ mio. kr. til nogle bryggeriarbejdere. Jeg mener, det var direktøren for Dansk Arbejdsgiverforening eller en bryggeridirektør, men det blev aldrig nogen sinde opklaret, hvem det var. Sådan noget kan selvfølgelig også foregå med partierne, og det skal vi selvfølgelig have sat en stopper for.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg skal henstille, at medlemmerne bidrager til ikke at sænke debatniveauet.

Jørgen Estrup (RV):

Jeg vil begynde med at takke ordførerne, først og fremmest naturligvis det klare flertal, som jeg kunne konstatere her i dag – et meget solidt flertal endda. Den store forskel fra den debat, vi havde for knap et år siden, er jo, at vi ikke mindst fra socialdemokratisk side i dag fik et uforbeholdent tilsagn. Det vil jeg gerne takke for, for det synes jeg var velgørende at høre. Der var der ikke længere de tidligere forbehold om, at »dette måtte man nu se nærmere på«, »der måtte først og fremmest frivillighed til« osv. Så vidt jeg kunne høre, var der et helt uforbeholdent tilsagn om, at man kunne tiltræde beslutningsforslaget.

Derimod må man nok sige, at der fra resten af Folketinget, altså fra regeringspartierne side lød en tale, som svarede fuldstændig til den, vi har hørt tidligere, og hvor man tilsyneladende overhovedet ikke har forstået de principper, der er på spil i denne sag.

Et af de spørgsmål, vi har diskuteret de gange, forslaget har været til behandling tidligere, er spørgsmålet om, hvordan man sikrer, at den demokratiske proces er fri for manipulation, og

[Jørgen Estrup]

hvordan man sikrer vælgerne en tilstrækkelig gennemsigtighed i det, der sker, men derudover er nu kommet det til, at der gives statsstøtte til de politiske partier, og at vi har været gennem en valgkamp, som ikke på alle punkter var af en karakter, som vi kunne ønske gentaget, og hvor man så nogle processer, som jeg ikke synes var pyntelige for dansk demokrati.

Tilsyneladende har det ingen som helst indvirkning haft på regeringspartiernes ordførere, og det synes jeg er beklageligt. Når man hørte de gentagne ordførelser, hvor man havde en principiel sympati, men alligevel fandt uendelig mange problemer i en sådan lovgivning og et beslutningsforslag som det foreliggende, fik man næsten den fornemmelse, som nogen måske har haft, hvis de har prøvet på at fange ål med de bare hænder, at man får fat i enden på bæstet og tror, man har fat i noget væsentligt, men pludselig smutter det ud mellem fingrene på én og ned i det grummede mudder endnu en gang.

Jeg tror, vi må konstatere, at der er for mange interesser på spil for regeringspartierne i disse sager til, at vi kan få et klart tilsagn om at støtte forslag af denne karakter, og jeg synes også, det er åbenbart, at man ønsker en sammenkædning med et andet forslag, som vi har set tidligere. Det er ganske gennemskueligt, hvorfor man gør det, for det er den vej, man kan blokere for, at der sker noget som helst på dette punkt.

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger specielt til justitsministeren, fordi justitsministeren på mange måder holdt en tale, som svarede til den, der blev holdt for knap et år siden, nemlig en principiel tilslutning og derefter fremhævelse af en række forskellige problemer og så et meget klart understreget ønske om, at der skulle foregå en sammenkædning.

Jeg synes, justitsministeren burde overveje, om det er en reel måde at behandle Folketinget og i dette tilfælde altså forslagsstillerne på. Vi ved jo alle sammen, hvilken proces vi var igennem i Politisk-Økonomisk Udvalg, netop fordi der blev foretaget en sammenkædning. Jeg tror, offentligheden udmærket er klar over, hvilken rolle den sammenkædning spillede for, at der intet skete på dette punkt. Jeg hørte ikke noget i justitsministerens tale, som antydede, at de problemer, vi har set ved sammenkædningen tidligere, nu kunne løses. Derfor synes jeg, det er forkert at stille sig uforstående og finde det

mærkeligt, at man nu fra Radikal side ikke fremsætter de to forslag sammen.

Vi har ikke forladt vore synspunkter med hensyn til tvangsbidrag til politiske partier; vi ønsker tværtimod, at det skal gennemføres. Vi ønsker altså, at begge forslag skal gennemføres, men vi mener, at forslaget om offentliggørelse af de politiske partiers regnskaber er så vigtigt et princip i sig selv, at det udmærket kan stå alene, og jeg tror ikke, der er nogen, der for alvor kan begrunde, at de to forslag skal optræde på Folketingets bord samtidig.

Justitsministeren var næsten lidt fornærmet i sit tonefald over de bemærkninger, der har været om, at vi i foråret fandt, at processen ikke var tilstrækkelig hurtig, og at der var visse tegn på forsinkelser, som ikke burde forekomme. Justitsministeren spurgte: Hvorfor kunne det ikke lade sig gøre at kalde mig i samråd noget før? Hvorfor skulle der gå 4 måneder? I den anledning vil jeg gerne sige til justitsministeren, at der gik 4 måneder, fordi vi ikke fik svarene på vores spørgsmål før. Vi bad om svar, men vi fik ikke svar. Når vi fik svarene, var de uklare, og derfor bad vi om fornyede svar og stillede fornyede spørgsmål. Vi bad justitsministeren om at komme i samråd så hurtigt, som det overhovedet kunne lade sig gøre.

Det, jeg synes justitsministeren skal huske, er, at der ved førstebehandlingen sidste år blev givet tilsagn om en aktiv medvirken. Hvis justitsministeren og regeringspartierne faktisk ønsker, at der skal ske noget på dette område, er det ikke nok at læne sig tilbage i stolen og sige: Nu må forslagsstillerne se at få fundet ud af, hvordan det skal kunne lade sig gøre.

Justitsministeren gjorde derudover meget ud af, at de anonyme bidrag var et problem, og jeg lagde mærke til, at justitsministeren sagde: Vi kan jo ikke have forbud mod anonyme bidrag. Det er sjældent, at justitsministeren anvender unøjagtig sprogbrug, men det var der faktisk tale om her, for der er jo ikke tale om noget forbud mod anonyme bidrag. Der er derimod tale om, at man sætter en grænse og siger, at alt under denne grænse er fuldstændig frit, der skal ikke på nogen måde offentliggøres navne. Men når vi når over en bestemt beløbsgrænse – og vi kan naturligvis diskutere, hvor den skal ligge – altså når vi når op på tilstrækkelig store beløb, kommer der, som vi alle ved, en afvejning mellem hensynet til den personlige frihed, til ano-

[Justitsministeren]

ge dele indregnet i ét lovforslag – og så er vi altså så langt. Da hr. Jørgen Estrup i sine bemærkninger her og gennem en række offentlige udtalelser har kritiseret mig, skal jeg bare vide, hvor jeg er henne. Jeg er jo som altid en ydmyg tjener for denne forsamling, og nu har jeg altså forstået, at der foreligger to forslag, som der begge er flertal for, og at jeg derfor kan begynde udarbejdelsen af et lovforslag på dette grundlag. Jeg siger tak for opfordringen.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg er nødt til at protestere, når hr. Jørgen Estrup generelt siger om regeringspartierne, at vi ikke vil gøre noget ved sagen, og antyder, at der skulle være odiøse interesser på spil.

Jeg vil sige ligeud, at hvis vi taler om interesser, som Kristeligt Folkeparti ønsker at værne i denne sag, drejer det sig ganske enkelt om at sikre, at partierne som en del af det demokratiske system får mulighed for at fungere også på det økonomiske område, og at Folketinget ikke laver noget lovgivningsmæssigt makværk, som ikke kan bruges i praksis. Det er de to interesser, vi varetager, og der forelå fra vor side et klart tilsagn om at gå ind i arbejdet med denne sag.

Endelig må jeg sige, at det er direkte forkert, når hr. Jørgen Estrup siger, at der ikke var tilslutning fra regeringspartierne i foråret med hensyn til at gå imod tvangsbidrag. Hr. Steffensen sagde i sin ordførertale klart, at Kristeligt Folkeparti ville gå ind i arbejdet også med den sag.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Hr. Jørgen Estrup og justitsministeren var glade for den klare melding, som Socialdemokratiet kunne give i dag til det radikale beslutningsforslag. Jeg kan sige til hr. Jørgen Estrup og justitsministeren, at de ikke har hørt særlig godt efter, hvad det var, der blev sagt i den socialdemokratiske ordførertale, og jeg mener ikke, at hr. Jørgen Estrups dårlige høreelse skal være med til at forplumre den debat, vi nu skal have om denne sag. Når sagen er afklaret, skal vi helst vide, hvad de enkelte partier har ment om det foreliggende beslutningsforslag.

I min ordførertale kom jeg med den samme tilkendegivelse, som den tidligere socialdemokratiske ordfører kunne give udtryk for den 22. februar 1987 her i salen, nemlig at Socialdemokratiet har den klare holdning, at vi opfatter fuld offentlighed om partiernes regnskaber som en demokratisk pligt. Vi kan i dag give tilslutning til fuld offentlighed og åbenhed omkring partiernes regnskaber. Vi praktiserer selv en sådan åbenhed og kan endnu en gang opfordre de øvrige partier til ikke kun at tale om offentlighed og åbenhed, men også at lade deres holdning komme til udtryk i praksis.

Jeg kan ikke i dag give tilslutning til, at vi lovgiver på dette område. Jeg kan sige, at vi ikke på nuværende tidspunkt har den opfattelse, at der skal lovgivning til for at løse problemet den manglende offentliggørelse, som nogle partier praktiserer, men vi er rede til at afklare nogle af de problemer, som enkelte ordførere har været inde på, under det forestående udvalgsarbejde: en afgrænsning af, hvilke ting man skal tage med i sine regnskaber, når man frivilligt offentliggør dem.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg vil ikke så gerne have siddende på mig, at jeg ikke hører, hvad hr. Frank Jensen siger, for jeg synes, at hr. Frank Jensen er meget dygtig til at tale og holdt nogle meget velformulerede taler begge gange. Jeg sagde heller ikke – og jeg tror slet ikke, at jeg omtalte Socialdemokratiet i mit indlæg før – at der var et flertal. Jeg sagde: Hr. Jørgen Estrup har konstateret et flertal. Det er jo noget andet.

Så nu kan hr. Jørgen Estrup gå op og sige, at nu konstaterer han ikke længere et flertal.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Så sprang Socialdemokratiet – nu har vi også snakket om det her i en time – og det viser vel egentlig lidt om den dobbeltmoral, der hersker herinde vedrørende dette problem.

Den socialdemokratiske ordførers første indlæg kunne kun opfattes sådan, at Socialdemokratiet var vældig positivt, og at man sandelig skulle se på det. Nu kommer der så noget helt andet fra partiet, så der ligger en stor opgave forude for hr. Jørgen Estrup i at få samlet det flertal, han talte så varmt om.

[Dohrmann]

Men jeg kom egentlig herop, fordi hr. Glønborg fra Kristeligt Folkeparti nu, da han havde sit andet indlæg, talte om demokrati. Jeg vil vove den påstand, at hvis der er nogen, der ikke kan tillade sig at bruge ordet demokrati i forbindelse med denne sag, så er det Kristeligt Folkeparti, for hvad var det, ordføreren sagde i sit første indlæg? Jo, han sagde, at det, at partierne nu havde gramset partitilskud – altså skatteydernes penge – til sig, ikke berettigede til nogen som helst offentliggørelse af regnskaber, og dér er jeg ét hundrede procent uenig. Det, man har gjort med partitilskuddene, er jo, at nu er man begyndt at bruge løs af skatteydernes penge. Man tvinger folk til at betale til politiske partier, og dermed er situationen en helt, helt anden.

En ting er, at man fuldstændig uretfærdigt pålægger skatteyderne at betale til politiske partier, men det mindste, man kan gøre, efter at man har gjort det, er da at lade de stakkels plagede skatteydere vide, hvad pengene egentlig anvendes til, om man rejser til Bermuda for pengene eller man nøjes med at tage en god middag nede i Snapstinget med rødvin. Lad os få de regnskaber frem!

Der er i allerhøjeste grad sammenhæng mellem det, at man nu stjæler skatteydernes penge til, at partierne kan boltre sig, og så offentliggørelse af regnskaberne.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg vil godt spørge justitsministeren, om det skulle opfattes som en trussel, når ministeren begynder at konstatere, at der faktisk er flertal for to forslag, og at de måske skal kædes sammen. Det var lidt sådan, jeg opfattede det i Det Politisk-Økonomiske Udvalg, da forslaget var til behandling sidste gang. Jeg opfattede det simpelt hen som en trussel fra partierne på hver side om, at hvis den ene part ville lade det ene forslag gå igennem, skulle den anden part også nok sørge for, at det andet forslag gik igennem, og derfor blev det aldrig til noget som helst.

Og når vi nu er så herligt enige med Det Radikale Venstre – det sker jo en gang imellem herinde, og jeg må indrømme, at jeg havde samme opfattelse, som hr. Jørgen Estrup havde, og som hr. Dohrmann havde: at det første indlæg, Socialdemokratiet kom med, var en fuld tilslutning til dette forslag – så vil jeg meget

anbefale hr. Jørgen Estrup, at vi eventuelt fremsætter sådan nogle forslag sammen. Det ville gøre os utroligt stærke, hvis Fremskridtspartiet og Det Radikale Venstre gik sammen om sådan nogle forslag. Så skal vi nok få de andre til at bøje sig.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Det var jo trist. Vi er nogle stykker, der af og til tror for godt om Socialdemokratiet. Når det kommer til stykket, er det ikke meget mere end pæne ord, og det må vi så også i denne sag konstatere. Jeg er ked af, at jeg har rost Socialdemokratiet for en klar melding. Det vil jeg gerne trække tilbage. Det var en meget uklar melding. Det tror jeg vi alle sammen herefter er sikre på.

Det, der fik mig til at tro, at Socialdemokratiet havde givet et klart tilsagn, var, at hr. Frank Jensen meget åbenlyst sagde: Nu har vi set, hvad frivillighed kan føre til, og det kan ikke føre til noget, det har vi set i en 3-4 år. Men hvis man slår tilbage og ser på, hvad hr. Kaj Poulsen sagde i januar, så sagde han udtrykkeligt – og jeg citerer fra Folketingstidende 1986-87, spalte 5907:

»I øvrigt tror vi, at hvis dette bliver lovstof, bliver det mægtig svært at administrere, og derfor går vi ind for, at det skal ske ad frivillighedens vej.«

Det vil sige, at Socialdemokratiet enten ikke har nogen mening, eller også mener det, at det skal ske ad frivillighedens vej.

Dér vil vi gerne, tror jeg, have et klart svar på, hvad Socialdemokratiet egentlig så vil foreslå, for det er jo mægtig nemt at sige, at dette forslag kan man måske ikke gå ind for.

Vil Socialdemokratiet overhovedet tage initiativer på dette felt, eller vil man håbe på, at dette nok kan ende i den store krukke sammen med forslaget om tvangsbidrag, som vi alle sammen ved at Socialdemokratiet ikke går ind for?

Lad mig derefter sige til justitsministeren, som jeg da anerkender altid er Folketingets ydmyge tjener – jeg tror, det var de ord, der blev brugt – at justitsministeren kan jo altid fremsætte de forslag, justitsministeren ønsker at fremsætte; det er der vist ikke noget nyt i, uanset om justitsministeren mener, at der er konstateret et flertal eller ikke er konstateret et flertal.

[Jørgen Estrup]

Så hvis justitsministeren mente det, han sagde, ville det være smukt, hvis justitsministeren ville komme med forslagene.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Hr. Jørgen Estrup var i en af sine korte bemærkninger inde på spørgsmålet om regeringspartiernes og Det Konservative Folkepartis stilling. Jeg har ikke i min tale på nogen måde afvist, at vi er parate til at se på problemet. Det, vi bare lægger vægt på, er, at det er udgiftssiden, vi beskæftiger os med. Det, vi derefter lægger vægt på, er, at på udgiftssiden skal vi også have den indirekte støtte, der gives til partierne, med ind i billedet. Så er vi parate til at se på det problem, der hedder offentliggørelse af parti-regnskaberne. Men det er klart, at alt, hvad der har at gøre med bidrag til partierne, må være en privat sag, som personer selv står inde for.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Fru Pia Kjærsgaard spurgte, om jeg havde fremsat en trussel.

Nej, jeg truer aldrig og da slet ikke fru Pia Kjærsgaard og slet ikke i denne sag, hvor jeg går ud fra at fru Pia Kjærsgaard og jeg er enige, nemlig i spørgsmålet om tvangsbidrag til politiske partier. Det var på det område jeg sagde, at jeg mener der er et flertal, et flertal, der, hvis der overhovedet skal lovgives, ønsker en lovgivning også om, at man ikke kan indkræve tvangsbidrag til politiske partier. Det er bestemt ingen trussel; det er et tilbud til fru Pia Kjærsgaard og andre.

Om så Det Radikale Venstre og Fremskridtspartiet også vil fremsætte et fælles forslag til folketingsbeslutning om det spørgsmål, behøver vi næppe at afvente, for jeg kan jo bare få meldingerne på anden måde i forbindelse med udarbejdelse af lovforslag.

Jeg forstod jo, at det er hr. Jørgen Estrup under alle omstændigheder interesseret i på de områder, hr. Jørgen Estrup nu så intensivt har beskæftiget sig med både i sidste samling og i denne samling, og det vil vi da tage op til overvejelse i regeringen, hvis der er et udbredt ønske om det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg tror, vi var mange, der sad og fik medlidenhed med hr. Jørgen Estrup. Ikke alene forsvandt hans flertal – på et tidspunkt i hvert fald – da Socialdemokraterne meldte noget andet end det, også jeg havde opfattet i første omgang, men bagefter fik hr. Jørgen Estrup så oven i købet ros af fru Pia Kjærsgaard. Hvad der var værst, kunne jeg ikke dømme om ud fra hr. Jørgen Estrups ansigtsudtryk.

Men det, der får mig på talerstolen, er et par bemærkninger, som ordføreren for forslagsstillerne havde om mit indlæg: at jeg havde haft travlt med at påpege detailvanskeligheder ved gennemførelsen.

Jeg synes bestemt ikke, at det, som jeg gjorde mest ud af, konflikten mellem to principper, hører til blandt detaljerne. Vi står her over for spørgsmålet om åbenhed – hvad vi i princippet må give tilslutning til i et demokrati – og så på den anden side kravet om beskyttelse af borgernes politiske forhold. Det er to ganske store, væsentlige principper, som det kan være svært at afveje.

Dernæst én bemærkning mere, og det er den sidste: Hr. Jørgen Estrup mente, at Venstre ved sidste behandling ikke havde givet nogen klar melding om tvangsbidragene. Jeg mener, at mit parti aldrig har lagt skjul på en klar modstand mod disse tvangsbidrag. Vi har talt om, at det dog var at foretrække, at fagforeningerne – det var især dér, problemet lå – via ændringer af afstemningsregler og vedtægter og kontingentopkrævninger ville give deres egne medlemmer en mulighed for ad frivillighedens vej selv at tilkendegive, om man ville deltage i, hvad man på engelsk kalder fund raising, deltage i bidrag til det ene, det andet, det tredje parti. Det har vi været parate til at give dem en mulighed for. Kommunalarbejderforbundet har gjort det, men der er meget, der tyder på, at ikke andre vil gøre det, og så er vi parate med lovgivningen.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg kunne forstå på hr. Dohrmann, at han stadig væk har problemer med at forstå indholdet af min ordførertale, selv om hr. Dohrmann i pausen var ovre at spørge, hvad det rent faktisk var, jeg sagde i min ordførertale. Men det har åbenbart ikke bidraget til forståelsen.

Vi er ikke sprunget fra noget. Vi er ikke dobbeltmoraliske. Vi står fast på det, vi sagde, da vi

[Frank Jensen]

sidste gang behandlede det radikale beslutningsforslag: at vi rent faktisk selv praktiserer den åbenhed, selv praktiserer offentliggørelse af vores regnskaber ved vores kongresser. Hos os er der ingen problemer, hos os er der ingen dobbeltmoral. Det er der måske hos andre partier.

Til hr. Jørgen Estrup: Vi har masser af pæne ord tilovers for dette forslag, og vi har også andet end pæne ord, for vi praktiserer rent faktisk selv indholdet af beslutningsforslaget, så hos os er der ingen problemer. Vi kan opfordre til, at andre partier gør det samme – at man skaber offentlighed og åbenhed om sine partiregnskaber.

Hr. Kent Kirk var i sit indlæg inde på, at det interessante ved partiregnskaberne var udgiftssiden. I Socialdemokratiet ser vi indtægtssiden, indtægtskilderne, som noget, der er lige så væsentligt som udgiftssiden. Det er indtægtssiden, der på det seneste i forbindelse med valgkampen har skabt den store offentlige debat og mytedannelse om, hvor det er, partierne får deres indtægter fra, og derfor mener vi, at vi kun kan opfordre Det Konservative Folkeparti til også at afsløre sine indtægtskilder for offentligheden.

Hr. Bjørn Elmquist var i sin tale inde på tvangsbidraget, et udtryk, som de borgerlige ordførere har brugt meget i denne debat, og som ikke vedrører det beslutningsforslag, som Det Radikale Venstre tidligere har fremsat. Som borger i Ålborg Kommune er jeg udsat for selv at være bidragyder til Det Konservative Folkeparti, fordi jeg er forbruger af kraft og varme fra Nordkraft i Ålborg, der rent faktisk er medlem af Dansk Arbejdsgiverforening, som bidrager til de politiske aktiviteter i Det Konservative Folkeparti.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg skal sige efter det interessante indlæg fra hr. Frank Jensen, at et regnskab med alle specifikationer vil vi da meget gerne have tilstillet i Det Radikale Venstre. Det håber jeg vi kan få.

Og så vil jeg i øvrigt spørge: Hvordan kan det være, når Socialdemokratiet måtte offentliggøre så detaljerede regnskaber, at man så ikke ønsker at medvirke til, at andre partier også skal gøre det? Det var dog en besynderlig form for logik.

Men det, jeg egentlig kom på talerstolen for, var hr. Kent Kirks indlæg. Jeg forstod hr. Kent Kirk sådan, at hr. Kent Kirk sagde: Vi kan sagtens blive enige om at offentliggøre udgiftssiden. Det er vi med på fra konservativ side. Men indtægterne vil vi ikke røre ved.

Og så vil jeg blot spørge hr. Kent Kirk: Det betyder jo så, at man faktisk heller ikke vil sige noget som helst om, hvem der har indflydelse på Det Konservative Folkeparti og på andre politiske partier – er det det, der er hr. Kent Kirks formål? For udgifterne siger netop intet om, hvor det er, indflydelsen ligger. Det vil jeg gerne have et klart svar på.

Til hr. Bjørn Elmquist vil jeg blot sige dette, at jeg ikke synes, vi har set en medvirken fra Venstres side, som virkelig svarer til de principper, jeg ved gør sig gældende i et vist omfang i Venstres gruppe.

Jeg mindes også hr. Bjørn Elmquists parti-fælle hr. Povl Brøndsted, der i foråret meget klart gjorde rede for, hvad det var for nogle konflikter, man i regeringspartierne så mellem dette forslag og det, som mange gerne vil sammenkæde det med: forslaget om tvangsbidragene. Derfor synes jeg, at det, vi kommer frem til, såmænd ikke er medlidenhed med mig og Det Radikale Venstre, fordi vi nu har mistet et flertal, som vi håbede på at vi havde – det var det meget rimeligt at tro på ud fra det, Socialdemokraterne plejer at sige, når de optræder ude omkring på møderne – men mere en medlidenhed med demokratiet, for det er demokratiet, der lider i sidste ende.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Selv om det er nogen tid siden, at hr. Dohrmann var på talerstolen, er jeg nødt til at sige, at jeg ikke ønsker, at min afvisning af den lovbundne offentlige partistøtte skulle hænge sammen med det foreliggende forslag. Det ønsker jeg ikke brugt, som om jeg har argumenteret med den imod offentliggørelse af partiregnskaber, for det har jeg ikke. Jeg har udtalt mig positivt over for tanken om offentliggørelse af partiregnskaber. Men jeg kan også godt lide, at argumentationen er i orden, når vi taler om tingene.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg er ked af det, hvis jeg har misfortolket den socialdemokratiske ordfører, hr. Frank Jensen. Men jeg opfattede det første indlæg, hr. Frank Jensen havde, som en tilslutning til forslaget og tankerne bag det. I det næste indlæg trak hr. Frank Jensen efter min mening lidt i land. Og det sidste indlæg, hr. Frank Jensen havde, svæver sådan i luften, at jeg nu ingenting ved. Derfor vil jeg foreslå, at vi går over til kropssprog i stedet. Og jeg vil spørge: Når beslutningsforslaget kommer frem til anden (sidste) behandling, vil Socialdemokratiet så stemme ja eller nej? Hr. Frank Jensen behøver ikke engang at gå herop. Han kan nøjes med at nikke eller ryste på hovedet. Må vi se? Det ved man ikke. Tak!

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Man kan ikke tale direkte til medlemmerne. Og så nærmer vi os afslutningen af de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Det er til hr. Jørgen Estrup. Jeg synes ikke, det er fuldstændig ligeegyldigt at se på udgiftssiden. Hvis det er sådan, at et parti lige pludselig får nogle store bidrag, som man på en eller anden måde kan allokere ud til aktiviteter, vil det jo også vise sig på udgiftssiden.

Må jeg så sige til hr. Jørgen Estrup: Der er absolut ingen bidragydere til Det Konservative Folkeparti, som har indflydelse på Det Konservative Folkepartis politik. Jeg tror heller ikke på, at der er nogen bidragydere til Det Radikale Venstre, der har indflydelse på Det Radikale Venstres politik; men hvis det er tilfældet, vil jeg meget gerne høre fra denne talerstol, hvilke bidragydere der har indflydelse på Det Radikale Venstres politik.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil godt i forlængelse af hr. Dohrmanns spørgsmål til Socialdemokratiet spørge om noget, som måske er lidt mere præcist. Hr. Dohrmann spurgte, om Socialdemokratiet ved andenbehandlingen ville stemme for eller imod

dette forslag. Jeg vil formulere det sådan: Vil Socialdemokratiet være med til, at man lovgiver om spørgsmålet om offentliggørelse af regnskaber? For det er vel det, det må dreje sig om.

Ét er, at man har orden i sit eget hus, men synes man også, at der skal lovgives sådan, at andre også får orden i deres eget hus?

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Det er ikke særlig pynteligt, når hr. Kent Kirk går op og forplumrer vandene i en sag, som burde handle om principper, men åbenbart ikke gør det for Det Konservative Folkeparti.

Jeg tror, at det er relativt oplagt for alle i denne sag, at Det Radikale Venstre ikke har noget imod at offentliggøre, hvem der er bidragydere til os. Det er det, der skiller os. Det har Det Konservative Folkeparti, det har vi med al mulig tydelighed set i dag.

Og lad mig så blot føje til, at hr. Kent Kirk jo har været meget afvisende. Jeg håber ikke, at hr. Kent Kirk er så afvisende, at han ikke engang vil kunne tilslutte sig det, justitsministeren sagde i foråret, hvor justitsministeren vedrørende indtægtssiden – for det er jo det, det hele drejer sig om – sagde, og jeg citerer fra Folketingstidende 1986-87 sp. 5905:

»... at det må være rigtigt og en yderligere kontrol, at navnene på de fagforeninger, arbejdsgiverforeninger m.v., der yder økonomiske bidrag til politiske formål, offentliggøres«.

Det håber jeg dog trods alt stadig væk også er Det Konservative Folkepartis synspunkt, men jeg er lidt i tvivl nu.

Lad mig til slut blot føje til: Det, som stadig væk hænger i luften, og som vi alle er meget spændt på, er: Hvad er det egentlig, Socialdemokratiet vil?

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg er glad for, at hr. Aage Frandsen fra SF har forstået, at vi i Socialdemokratiet har orden i eget hus i denne sag.

Til de konkrete spørgsmål fra hr. Jørgen Estrup om, hvordan vi vil stemme, og til hr. Aage Frandsen vil jeg sige, at i Folketingets forretningsorden står der i § 11:

[Frank Jønsen]

»Ved 1. behandling drøftes lovforslaget ud fra principielle synspunkter uden nærmere gennemgang af enkeltheder.«

Den konkrete sag vil jeg ikke på nuværende tidspunkt sige ja eller nej til. Det konkrete spørgsmål, om vi vil lovgive på dette område, kan først afklares ved udvalgsbehandlingen. Vi har udvalgsbehandlingen til at konstatere, om man får den afklaring, der er nødvendig for, at man kan give tilslutning til det konkrete forslag.

Preben Møller Hansen (FK):

Der må åbenbart være nogle i denne sal, der har en propel i rumpeten. Når jeg udtaler mig om det ene eller det andet, er det, som om man skal rejse sig i stolen og komme med betragtninger om, at man kommer ned på et lavere niveau.

Jeg må fastholde, at det, jeg fremfører af synspunkter i denne sal, ikke er på et lavt niveau set ud fra mit synspunkt. Jeg har ikke været medvirkende årsag til det, der sker, og til det, jeg omtaler. Og når jeg omtaler en fru Pernille Sams som en løgnhals, så er det en konkret kendsgerning. Hun har bildt befolkningen ind, at hun ikke har modtaget sponsorpengene fra nogen, og det er bagefter blevet tilbagevist. Hun har modtaget disse penge. Og jeg ønsker nu engang, uanset om folk kan lide det eller ej, at sige det, der er sandt, sige det, jeg mener, og give udtryk for nogle af de synspunkter, der findes ude i befolkningen. Ingen skal være i tvivl om det.

Man kan fra denne talerstol give udtryk for, at vores ministre har et psykisk eller fysisk handicap, ikke kan høre; det bliver der ikke grebet ind imod. Men kendsgerningen er, at det, jeg giver udtryk for, det er i hvert tilfælde noget, der er i overensstemmelse med sandheden.

Jeg ønsker også at sige, at hvis en minister fylder befolkningen med løgn, har jeg ingen planer om at skjule det, og jeg vil fremføre det, hver eneste gang det er nødvendigt. Det, der er årsag til, at vi fremfører den slags ting, som er begrundet i befolkningens opfattelse, er, at man i denne sal har mennesker, der har en adfærd, der ikke svarer til de moralbegreber, der er gældende i langt den største del af befolkningen. Vi har en statsminister, der har solgt en rotterede, og vi ser nu i store spalter i aviserne i dag, at hr. Ole Espersen fra Socialdemokratiet også er kommet i klemme i en hushandel. Det er klart,

at sådan noget nu engang rører befolkningen, når den læser den slags ting, og så må det vel også være rimeligt, at vi genspejler det, der sker ude i befolkningen, og ikke tilpasser os nogle bestemte taleformer. Jeg agter i hvert tilfælde ikke at gøre noget sådant.

Socialdemokratiets ordfører giver jo netop også grund til den antagelse, man har, idet den ordførertale, der kom først fra den socialdemokratiske ordfører, gik ud på, at man støttede forslaget fra Det Radikale Venstre, men bagefter sprang man fra, og det er klart, at den slags ting giver et meget kedeligt indtryk af, hvad det er for mennesker, der sidder i Folketinget. Vi må kunne sige det, vi mener er sandt, sige det lige ud af posen, således at der ikke hersker tvivl. Så genskaber vi respekten for de tillidsmænd, folket har valgt.

Det var det, jeg gav udtryk for, og det samme gør sig gældende med regnskaberne. Op på bordet, så enhver borger i dette land kan se, hvad der kommer af penge ind i partikasserne! Man har lavet et lovforslag, hvor man ruller befolkningen for 32 mio. kr., og så er det rigtigt, som det er sagt af Fremskridtspartiet, at når man vil have Dansk folkeferies og Feriefondens regnskaber, så skal man også have parti-regnskaberne op på bordet. Anderledes kan det ikke være.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg ville i og for sig blot føje et par bemærkninger til. Der er to ting, som jeg synes har været oplagte her i dag. Det ene er en meget klar modvilje hos Det Konservative Folkeparti mod at være med i noget som helst, der vedrører en tydeliggørelse og en større grad af indsigt i partiernes regnskaber. Man kan måske få lov til at kigge på udgiftssiden. Indtægtssiden fortaber sig i det uvisse. Jeg bemærkede, at hr. Kent Kirk ikke svarede på mit spørgsmål før. Jeg tror også, at vi er nogle stykker, der bemærkede, at da et større dagblad lavede en undersøgelse af valgkampfinansieringen, glimrede Det Konservative Folkeparti ved, at kun to af 38 medlemmer ønskede at besvare de stillede spørgsmål. Det synes jeg med al ønskelig tydelighed skildrede, hvilken interesse man har i disse sager.

Det andet, jeg vil nævne som et meget markant træk ved debatten, er Socialdemokratiets

[Jørgen Estrup]

stilling, og jeg beklager endnu en gang, at jeg troede, at Socialdemokratiet havde sagt noget klart. Det skal ikke gentage sig. Men jeg synes på den anden side også, at man må sige, når hr. Frank Jensen her til sidst siger: 1. behandling er noget, hvor man tager fat i principperne og de overordnede ting, udvalgsarbejdet drejer sig om detaljerne, og derfor kan jeg ikke sige, hvad Socialdemokratiet vil, før vi ser, hvordan detaljerne er: Det er dog fantastisk! Jeg har sjældent hørt noget lignende.

Derfor må jeg sige, at det, som står tilbage i dag efter Socialdemokratiets indlæg, er, at man er totalt uden principper i disse spørgsmål, man ønsker faktisk ikke at sige noget reelt om Socialdemokratiets stilling.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Grunden til, at jeg beder om ordet, er, at jeg synes, den måde, hr. Jørgen Estrup misfortolker det på, der er blevet sagt fra talerstolen, bl.a. fra konservativ side, er urimelig.

Hvis hr. Jørgen Estrup i stedet for at fremsætte nøjagtig det samme beslutningsforslag, som man har behandlet én gang før, ville lytte til det, som andre partier og andre politikere mener om denne ting, kunne det være, at man kunne finde en fornuftig løsning på det, men det vil hr. Jørgen Estrup ikke. Det eneste, hr. Jørgen Estrup vil, er at få gennemført nøjagtig det forslag, som hr. Jørgen Estrup mener er det rigtige forslag. Men der er altså også andre partier i folketingsalen, som kan have en mening om tingene.

Vi er ikke afvisende med hensyn til offentliggørelse af regnskaberne, det har jeg sagt mange gange heroppefra, men vi mener bare, der er nogle principper, som vi må holde fast i, bl.a. princippet om, at bidrag til politiske partier må og skal være en privat sag.

Vi er parate til at kigge på spørgsmålet om udgiftssiden, det er sagt gentagne gange, og vi synes ikke, at udgiftssiden er irrelevant, for den viser trods alt, hvilke midler partierne har til at påvirke den politiske opinion ude i befolkningen.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Det er hr. Preben Møller Hansen, der får mig

på talerstolen, og hans forsøg på at skabe tvivl om Socialdemokratiets troværdighed i forhold til det konkrete forslag.

Jeg vil sige til hr. Preben Møller Hansen, at der er ingen tillidsmand i det danske samfund, der er i tvivl om, at Socialdemokratiet fremlægger partiets regnskaber for offentligheden. Det ved hr. Preben Møller Hansen godt, og vi kan kun opfordre til, at Fælles Kurs gør det samme.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg tror næsten, jeg sporede lidt irritation i hr. Kent Kirks stemme. Så har vi dog opnået en lille smule: at se, at De Konservative ikke er fuldstændig upåvirkelige i disse spørgsmål.

Det, jeg tror hr. Kent Kirk kan overtale sig selv om, er, at vi fra radikal side har udfoldet næsten alle mulige bestræbelser for at finde en eller anden løsning med regeringspartierne i foråret. Alt har vi prøvet, intet kunne vi komme igennem med. Vi gik oven i købet så langt, at vi sagde, at hvis vi blot kunne nå dertil, at regeringspartierne og helst også Socialdemokratiet – for det skulle helst være et bredt flertal – ville gå så vidt, at de tog deres egne ord om frivillighed alvorligt og indgik en frivillig aftale a la den, vi kender fra Sverige, så ville vi være glade fra radikal side, så ville vi synes, at vi havde gjort et fremskridt.

Intet kunne vi komme igennem med, fordi man netop ikke ønskede noget som helst. Det er det, der ligger i, at man ønsker at sammenkæde de to beslutningsforslag.

Da vi endelig nåede frem til, at vi skulle skrive betænkning over forslaget, blev det som bekendt nægtet os at skrive betænkning, fordi man skulle have en beretning. Da vi kom til beretningen, var der ikke andre end Det Radikale Venstre, der ønskede at skrive noget i beretningen. Ingen form for forhandlingsvilje har der været udfoldet fra regeringspartierne side. Derfor synes jeg, hr. Kent Kirk skulle komme og vise sin gode vilje ved at foreslå noget i stedet for blot at påstå, at Det Radikale Venstre ønsker en ganske bestemt tekst gennemført.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Jeg vil ikke sige det samme, som Socialdemokratiets ordfører gav udtryk for med hensyn til

[Preben Møller Hansen]

hørelsen, men hvis den socialdemokratiske ordfører vil prøve på at læse referatet af, hvad jeg sagde i første ombæring, vil han kunne se, at jeg netop sagde, at Fælles Kurs på sit landsmøde fremlægger regnskabet offentligt, pressen er til stede; vi lukker ikke vores kongres, fordi vi skal aflægge regnskab. Derfor var de bemærkninger totalt overflødige, som hr. Frank Jensen kom med.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Det har været en ejendommelig debat at lytte til, og jeg synes nok, at det i første række er hr. Jørgen Estrup, der har forsøgt at skabe ejendommelighederne her i debatten.

Nu prøver man fra radikal side at drage socialdemokratiske principper i tvivl. Vi kunne tale i dagevis, hvis vi skulle tale om klare radikale standpunkter og principper. Det er egentlig fantastisk, at hr. Jørgen Estrup netop fører sine angreb mod det parti, som måske i virkeligheden i dette Ting er det, der har allerstørst åbenhed om sine regnskaber. Vi har fuldt og helt lagt vores regnskaber åbent frem, og vi opfordrer andre partier til at gøre præcis det samme. Det, vi ikke vil medvirke til i beslutningsforslaget, er i hvert fald på nuværende tidspunkt at gennemføre lovgivning med det indhold, der ligger i det radikale forslag.

Skulle vi ikke se at komme i gang med udvalgsarbejdet og få set på, hvordan det ligger med offentliggørelsen af regnskaberne hos de enkelte partier? Vi opretholder vores ønske om, at alle partier viser åbenhed om deres regnskaber, i særdeleshed efter, at vi nu har fået offentlig støtte til de enkelte partier. Det stiller efter vores mening yderligere krav til partierne om at være åbne om regnskaberne og pengesagerne.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg har nu to korte bemærkninger. Dem tager vi, og så regner jeg med, at de fortsatte drøftelser må foregå i udvalgsværelset.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Hr. Jørgen Estrup konstaterer, at Det Radikale Venstre ikke kunne komme igennem med noget i udvalget. De to beslutningsforslag er fra

den 19. november 1986 og fra den 11. november 1987, og de har nøjagtig samme ordlyd. Ville det ikke have været politisk kløgtigt, hvis man havde lyttet til det, de andre politiske partier mener om denne sag, og så i beslutningsforslaget fra den 11. november 1987 – altså det, vi behandler her i dag – havde taget højde for, at der trods alt er åbenhed med hensyn til offentliggørelse, bare ikke en åbenhed, der går nøjagtig i det spor, som Det Radikale Venstre ønsker at gå i. Jeg mener, det vil være politisk klogt, at man lytter til de signaler, som andre partier sender.

Vi må betegne det beslutningsforslag, vi behandler i dag, som et rent paradeforslag, hvis hr. Jørgen Estrup ved, at der ikke er mulighed for at komme nogen som helst vegne med det i udvalget.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Så den sidste korte bemærkning til hr. Jørgen Estrup.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg kan i og for sig godt forstå, at hr. Torben Lund finder debatten i dag ubehagelig. Det ville jeg også gøre, hvis jeg var socialdemokrat. Men jeg synes ikke, at det kan ændre på det forhold, at det, vi har efterlyst fra Socialdemokratiets side, er en forståelse af, at dette er noget, der har med den demokratiske proces at gøre. Det er ikke nok, at Socialdemokratiet mener, at de offentliggør et regnskab, der er tilstrækkeligt specificeret. Jeg tvivler i øvrigt på, at det kan opfylde de retningslinjer, vi har beskrevet i bemærkningerne til vores beslutningsforslag, men lad det komme an på en prøve!

Det er langtfra nok for vælgerne, at man kan se, hvor Socialdemokratiet måtte få sine penge fra. Det ved hr. Torben Lund også udmærket godt. Det, som virkelig generer os andre, er, at Socialdemokratiet intet aktivt vil gøre, og jeg tror ikke engang, at vi kan få et tilsagn fra hr. Torben Lund her i dag om, at Socialdemokratiet, hvis der kunne skabes et flertal for det, ville sige ja til en aftale som den svenske. Men jeg ville gerne have, at vi kunne nå så langt, at Socialdemokratiet sagde: Vi giver sådan et tilsagn under alle omstændigheder, så må vi se, om vi kan komme længere i udvalgsarbejdet.

[Jørgen Estrup]

Og så til hr. Kent Kirk: Ja, det er det samme forslag, og hvorfor er det det samme forslag? Det er det, fordi vi ingen som helst antydning har fået fra konservativ side eller fra regeringspartierne i øvrigt af, hvordan man kunne lave et forslag, som kunne få regeringspartierne til at stemme for. Ja vi kunne måske få det, hvis vi nøjedes med at kigge på udgiftssiden, men så ved hr. Kent Kirk også, at sådan et forslag er totalt indholdsløst. Det kan være meget interessant at kigge på udgiftssiden, men det har intet at gøre med en viden om, hvem det er, der har indflydelse på de politiske partier.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 27:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af uddannelsesløn.

Af Berlau (FK) m.fl.
(Fremsat 29/10 87).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

I anledning af dette Fælles Kurs-forslag om 5½ mia. kr. til uddannelsesløn har jeg studeret de 16 forslag, partiet har fremsat her i Tinget i den periode, hvor det har været repræsenteret. Jeg må sige, at både Fremskridtspartiets rekorder og Kommunistpartiets tidligere rekorder her i Tinget er slået med flere længder. Fælles

Kurs overgår Fremskridtspartiet med hensyn til skattelettelser og overgår Kommunisterne med hensyn til udgiftsstigninger.

Jeg har ledt efter et ord til at beskrive det, et ord, som både er præcist og samtidig stuerent af hensyn til formanden, og det nærmeste, jeg kan komme det, er ordet afsindigt. Først trækkes bundproppen ud af statskassen ved at sætte den skattefrie bundgrænse op til 60.000 kr., dernæst sendes ATP-fondens mange milliarder ud i forbrug, og så skal der samtidig bruges svimlende beløb til pensioner, til sundhedssektoren og nu altså 5½ mia kr. til uddannelsesløn. Jeg har kun hovedrysten tilovers for Fælles Kurs-politikken, som er det mest underlødige, dette Ting nogen sinde har fået præsenteret.

Partiet har sin grundlovssikrede ret til at fremsætte disse forslag. For demokratiets skyld er det vigtigt, at vi andre giver forslagen en præcis beskrivelse, og det nærmeste, jeg kan komme det, er altså ordet afsindigt.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Jeg kan forstå, at det er god tone, når ministeren kommenterer et forslag, at trække alt muligt andet med ind for at få nogle argumenter for at bortvise det. Det er udmærket, hvis forholdene er sådan; men så synes jeg også, at ministeren skulle gøre sig den ulejlighed, når han nu nævner de forslag, vi har fremsat, også at se på de forslag, der indebærer, at man får penge ind i statskassen, for man kan ikke bare trække en del ud og sige: Så er den hjemme! Det, det drejer sig om, er at se samlet på den økonomiske politik. Det er det, det kommer an på.

Ministeren kom med nogle bemærkninger om, at vi overgår Fremskridtspartiet med hensyn til forslag om at hæve den skattefrie bundgrænse, og at vi har overgået, hvad Kommunisterne har fremsat af forslag, som var udgiftskrævende.

Det kan godt være, at vi har gjort noget sådant, men det, der står tilbage, er, at denne regering og de forrige har kørt Danmark nedefrem og hjem. Den politik, de står for, har ikke vist sig at være bæredygtig, så prøv da for pokker ...

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Hov!